

УДК 81'42

К. Є. Гохман

АКАДЕМІЧНИЙ ДИСКУРС У СИСТЕМІ ІНСТИТУЦІЙНИХ ДИСКУРСІВ

У статті наводиться реферативний огляд поняття “академічний дискурс”, окреслюються перспективи вивчення академічного дискурсу як окремого виду інституційного дискурсу.

Ключові слова: дискурс, інституційний дискурс, академічний дискурс.

В статті приводиться реферативний обзор поняття “академический дискурс”, очерчиваются перспективы изучения академического дискурса как отдельного вида институционального дискурса.

Ключевые слова: дискурс, институциональный дискурс, академический дискурс.

The article provides a review of the concept “academic discourse”, the prospects for studying academic discourse as a separate type of institutional discourse are outlined.

Key words: discourse, institutional discourse, academic discourse.

Огляд сучасних вітчизняних і зарубіжних дисертаційних розвідок демонструє стійкий інтерес лінгвістів до виявлення специфіки різних видів інституційного дискурсу. Аналізу піддаються комунікативно-прагматичні, соціолінгвістичні, лінгвокогнітивні, структурні, семантичні, риторичні аспекти зазначеного типу дискурсу на матеріалі різних мов. Спектр різновидів інституційного дискурсу охоплює науковий дискурс, дискурс міжнародних прес-конференцій, комп’ютерний рекламний дискурс, корпоративний, судовий, медійний, політичний тощо [2; 6; 12; 15; 18; 19; 23].

Зазначимо, що дослідник інституційних видів дискурсу перебуває у ситуації високої методологічної невизначеності, проте інтенсивного інтересу епохи до предмета дослідження. Сучасні лінгвістичні

розвідки дискурсу відрізняються високим ступенем неоднорідності внаслідок відсутності спільного визначення дискурсу, єдиної моделі дискурсу, спільних поглядів на умови та цілі застосування дискурс-аналізу. Незважаючи на таку методологічну неоднорідність результати дослідження дискурсу набувають суттєвого академічного значення та широко використовуються у науковому та громадському контекстах, що і зумовлює актуальність даної праці. Вибір академічного дискурсу як об'єкта розвідки зумовлено спрямуванням уваги сучасних дослідників на вивчення когнітивно-комунікативної діяльності людини у межах різноманітних дискурсів, передусім тих, що втілюють діяльність суспільно важливих інститутів.

Метою даного дослідження є узагальнення підходів до тлумачення академічного дискурсу та визначення його статусу у системі інституційних дискурсів.

Аналізуючи специфіку того чи іншого інституційного дискурсу, дослідник визначає його місце, роль в системі соціуму, особливості цінностей представників суспільства і обміну інформацією, взаємодії в структурі досліджуваного дискурсу і, відповідно, сфери діяльності. Подібний напрямок цілком узгоджується з антропоцентричною спрямованістю сучасного мовознавства, до кола інтересів якого включаються питання, що відрізняються міждисциплінарністю та практичною спрямованістю.

Увага до використання мови, до її вживання у різних цілях і для вирішення різноманітних завдань породжує розуміння дискурсу як вільного потоку безперервної комунікативної активності людини, яка розгортається у часі, як процесу соціальної взаємодії [24: 38], як соціальної практики: дискурс — це не свідомість, яка вміщує свій проект під зовнішню форму мови, це не сама мова і, тим більше, не суб'єкт, що говорить нею, але практика, що володіє власними формами зчеплення і власними ж формами послідовності [20: 64].

Конститутивною ознакою дискурсу стає поняття про породження мови у реальному часі. Дискурс розглядається не як статична структура висловлювань, обумовлена внутрішніми і зовнішніми чинниками, а як вироблена у певних історичних і соціальних рамках, особливим чином організована і тематично сфокусована послідовність висловлювань, рецепція яких здатна вплинути на моделі суб'єктивного досвіду людини, її внутрішню репрезентацію світу, переконання і пове-

дінку, — тобто не тільки як результат людської діяльності, а й як сама діяльність [11].

У якості одного з критеріїв класифікації типів дискурсу виділяється категорія формальності, яка ґрунтується на характері соціальних відносин між мовцем і адресатом [10]. Категорія формальності А. О. Кібріка корелює з протиставленням особистісно-орієнтованого (персонального) та статусно-орієнтованого (інституційного) типів дискурсу у дослідженнях В. І. Карасіка [8].

Особистісно-орієнтований дискурс представлений спілкуванням близько знайомих людей, які розкривають один одному свій внутрішній світ. Воно може здійснюватися у двох різновидах: побутовий (повсякденний) дискурс, специфікою якого є використання скороченого коду спілкування, при якому люди здатні розуміти один одного з півслова, та буттєвий дискурс, призначенням якого є знаходження і переживання істотних смислів, художнє і філософське осягнення світу.

Статусно-орієнтований дискурс являє собою мовленнєву взаємодію представників соціальних груп або інститутів один з одним, з людьми, які реалізують свої статусно-рольові можливості в рамках сформованих суспільних інститутів, число яких визначається потребами суспільства на конкретному етапі його розвитку [9: 193].

Специфіка інституційного дискурсу зумовлена формальним характером, заданим соціальними нормами, яким повинен відповідати спеціалізований клішований різновид спілкування між людьми, які можуть не знати один одного, але повинні спілкуватися відповідно до норм даного соціуму [7]. Інституційний дискурс характеризується жорсткою структурою при максимумі мовленнєвих обмежень, фіксованою зміною комунікативних ролей, меншою заданістю безпосереднім контекстом, обмеженою кількістю глобально визначених цілей [14: 176].

Ядром інституційного дискурсу є спілкування базової пари учасників комунікації — вчителя і учня, лікаря і пацієнта, журналіста і читача тощо. Невід’ємним атрибутом інституційного спілкування є чітко сформульована мета і прототипне місце (храм, школа, стадіон тощо) [9: 195].

Інституційний дискурс являє собою конвенціональну, культурно обумовлену, нормативну мовленнєву взаємодію людей, що прийма-

ють на себе певні статусні ролі в рамках будь-якого соціального організму (інституту), спеціально створеного для задоволення певних потреб суспільства. Головною метою спілкування у межах інституційного дискурсу постає не передача інформації, а інституціоналізація та легітимізація соціальних відносин. Іншими словами, головною особливістю інституційного дискурсу є не повідомлення про що-небудь, не семіотичне відображення об'єктивності, а конструювання соціальних сенсів; дискурс виступає не як інструмент відображення, вираження, а в якості режиму роботи або способу буття інституту [11].

У зв'язку з цим найбільш значущими інституційними дискурсами представляються політичний, медичний, юридичний, науковий, педагогічний. Саме в рамках цих дискурсів семіотична діяльність може бути розглянута як елемент їхньої структури, інструмент вираження основних ідей, принципів і цінностей.

Що стосується наукового і педагогічного дискурсів, у науковій літературі можна зустріти як розмежування даних видів інституціонального дискурсу, так і їх інтегроване вивчення.

В. І. Карасик відзначає відмінності педагогічного та наукового дискурсів за всіма аналізованими категоріями. Типовими учасниками педагогічного дискурсу є вчитель і учень, у той час як науковий дискурс представлений взаємодією принципово рівних між собою учасників спілкування — дослідників як представників наукової громадськості. Статусно нерівну взаємодію дослідників автор виносить на периферію наукового дискурсу, розуміючи при цьому комунікацію з заслуженими вченими, а також представників широкої громадськості з діячами науки.

У якості хронотопу педагогічного дискурсу В. І. Карасик називає школу, клас, аудиторії, наукового дискурсу — зал засідань, лабораторію, кафедру тощо. Метою педагогічного дискурсу є соціалізація нового члена суспільства, наукового — процес отримання нового знання. Цінності в педагогічному дискурсі виводяться з усієї сукупності моральних цінностей, які поділяються суспільством, цінності ж наукового дискурсу пов'язані переважно з концептами “істина”. “знання”, “дослідження”.

Безліч стратегій наукового дискурсу автор групує у такі класи: виконання дослідження, експертиза дослідження, впровадження дослідження в практику. Стратегії педагогічного дискурсу зводяться до

пояснювальної, оцінювальної, контролюючої, сприяючої, організуючої. Не збігаються і жанри педагогічного та наукового дискурсів: урок, лекція, семінар, іспит, бесіда тощо; наукова стаття, монографія, дисертація та ін. Як прецедентні феномени педагогічного дискурсу виступають тексти підручників, хрестоматій, правила поведінки учнів і інші, до числа прецедентних текстів наукового дискурсу В. І. Карасик відносить праці класиків науки, відомі цитати, назви монографій, статей, деякі ілюстрації [9: 209–221, 230–233].

С. В. Шепітько, незважаючи на виділені у ході аналізу наукового та академічного дискурсів спільні риси (тематику, матеріал, наявність прецедентних текстів та кліше, частковий збіг цінностей та стратегій), наполягає на виокремленні академічного дискурсу у самостійний тип [21].

Деякі автори розглядають педагогічний дискурс у межах наукового. Так Р. С. Алікаєв тлумачить педагогічний дискурс як окремий випадок реалізації наукового дискурсу: при цьому власне науковий підстиль виступає в якості архетипу, а науково-навчальний і науково-публіцистичний підстилі розташовуються на його периферії. При цьому підкреслюється, що дані типи текстів мають високу частотність, і саме в даних текстах фіксується стан дисциплінарного знання у певний часовий період [1].

У колективному навчальному посібнику “Основи наукової мови” в залежності від сфери спілкування і функціонування виділяються комунікативно-стильові типи наукового тексту, серед яких академічний та навчальний наукові тексти розглядаються окремо. Академічні тексти, за думкою авторів, представлені в жанрах статті, монографії, дисертації тощо, мають на меті достовірно інформувати про предмет дослідження. Навчальні наукові тексти служать цілям навчання, проте в той же час вони фіксують уже сформовану систему знань, загальноприйняті поняття і закони певної науки [16: 42].

Заслуговує на увагу інший підхід, згідно якому науковий дискурс розглядається у сукупності з педагогічним, сфера останнього при цьому обмежується системою вищої освіти [4; 5; 13; 17; 22]. Таку інтеграцію можна пояснити тісною взаємодією та збігом функцій педагогічного (у межах вищої школи) та наукового дискурсів, серед яких основними є синтезування, впровадження та обмін (у науковому світі та у сфері навчання) науковими знаннями у межах наукової концеп-

тосфери. З огляду на це педагогічний дискурс системи вищої освіти та науковий дискурс можуть бути об'єднані в одну парадигму та розглядатися як єдина система спеціалізованого клішованого науково-навчального [13: 298], науково-академічного [22: 132] чи академічного спілкування [4; 5; 17].

Термін “академічний” здається більш доцільним на відміну від “науково-навчального” та “науково-академічного”, тому що у компактній формі поєднує всі процеси, що відбуваються у вищих навчальних закладах: науковий пошук та науковий взаємообмін.

На перший погляд може здатися, що академічний дискурс обмежений завданням навчання студентів, яке відбувається з опорою на вже сформовану систему знань, загальноприйняті поняття і закони певної науки. З одного боку, викладач дійсно займає провідну позицію в комунікації, так як перевершує студентську аудиторію в обізнаності предметом комунікації, володіє винятковим правом на комунікативну ініціативу, на управління комунікативним процесом. У той же час викладач розглядається як медіатор, посередник між науковим знанням і концептуальною системою студента. Кожен суб'єкт академічної комунікації (і викладач, і студент) перебуває в постійному науковому пошуку на базі сформованого понятійного наукового апарату. Сучасні темпи розвитку науки не дозволяють ученому залишатися на незмінному професійному рівні, підштовхують до постійного наукового розвитку. Таким чином, метою академічного дискурсу є не тільки передача наукового знання від викладача до студента, а й наукова взаємодія як рівних за статусом учасників комунікації (викладач — викладач, студент — студент), так і різностатусних (викладач — студент).

У зв'язку з цим академічний дискурс розуміється як нормативно організована мовленнєва взаємодія, що має як лінгвальний, так і позалінгвальний плани, що використовує певну систему професійно орієнтованих знаків, враховує статусно-рольові характеристики основних учасників спілкування (вчених як дослідників і / або викладачів, а також студентів в сфері університетської освіти) та інтерпретується як культурно маркована система комунікації [13: 297; 4]; як своєрідна контекстуалізована мова, яку академічна спільнота (студенти, науковці, професорсько-викладацький склад, аспіранти, здобувачі та інші представники науково-освітніх кіл) використовує для спілкування та

обміну інформацією в межах різних видів діяльності вищих навчальних закладів, і яка характеризується своєю специфічною терміносистемою, поняттєвим апаратом і стилістичними формулами [5].

У межах такого підходу всередині академічного дискурсу можливі як симетрична комунікація, тобто обмін інформацією між рівними за знаннями партнерами (викладач — викладач, студент — студент), так і компліментарна комунікація (викладач — студент).

На відкритому навчальному ресурсі для студентів вищих навчальних закладів “Writing Commons” академічний дискурс трактується як мова, яку використовують студенти та викладачі у межах внз, і яка змістовно комплексно описує предмет, щоб певна аудиторія могла його зрозуміти та відповідно відреагувати на нього [5], що цілком узгоджується із наведеними визначеннями академічного дискурсу.

Академічний дискурс як різновид інституційного дискурсу запозичує основні характеристики дискурсу в цілому. Тлумаченням інституційного дискурсу постає модель дискурсу, яка складається зі статусно-рольових позицій учасників, їхнього комунікативного середовища, мотивів, цілей і стратегії спілкування [3].

Модель інституціонального дискурсу, запропонована В. І. Карасиком, включає наступні компоненти: учасники, хронотоп, цілі комунікації, цінності, стратегії, жанри, тематика, прецедентні тексти, дискурсивні формули. Зазначені системотворчі ознаки дискурсу дозволяють виділяти його як самостійну категорію комунікації [9]. Визначення дискурсотворчих характеристик та лінгвістичних засобів репрезентації сучасного академічного дискурсу розглядаємо в якості перспективи подальших розвідок.

ПОСИЛАННЯ ТА ПРИМІТКИ

1. Аликаев Р. С. Язык науки в парадигме современной лингвистики. — Нальчик: Эльфа, 1999. — 317 с.
2. Ананко Т. Р. Англомовний корпоративний дискурс: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / Харк. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. — Х., 2007. — 20 с.
3. Богданов В. В. Коммуникативная интенция и коммуникативное лидерство // Язык, дискурс и личность. — Тверь: ТГУ, 1990. — С. 26–31
4. Бурмакина Н. Г. Академический дискурс в теории институциональных дискурсов [Электронный ресурс] / Сибирский федеральный университет, Красноярск. — Режим доступа к ресурсу: <http://study-english.info/article051.php#ixzz4O4I8s99B>

5. Варенко Т. К. Особливості академічного дискурсу в англійській та українській мовах (на базі контексту веб-сайтів вназ України та англомовних країн) // Наукові записки. Серія “Філологічна”. — Острог : Видавництво Національного університету “Острозька академія”. — 2013. — Вип. 38. — С. 159—162
6. Гнізdechko O. M. Авторизація наукового дискурсу: комунікативно-прагматичний аспект (на матеріалі англомовних статей сучасних європейських та американських лінгвістів): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / Київ. нац. лінгвіст. ун-т. — К., 2005. — 20 с.
7. Грушевская Е. С. Категория адресатности сквозь призму измерений институционального дискурса // Филологические науки. Вопросы теории и практики. — Тамбов: Грамота, 2017. — № 6, ч. 3. — С. 99—102.
8. Карасик В. И. О типах дискурса // Языковая личность: институциональный и персональный дискурс: сб. науч. тр. — Волгоград, 2000. — С. 5—20.
9. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс. — Волгоград: Перемена, 2002. — 477 с.
10. Кибрик А. А. Модус, жанр и другие параметры классификации дискурсов // Вопросы языкознания. — 2009. — № 2. — С. 3—21.
11. Кожемякин Е. А. Институциональные дискурсы: программа сравнительных исследований // Человек. Сообщество. Управление. — Краснодар, 2007. — № 2. — С. 96—106.
12. Кулик В. М. Дискурс українських медій: ідентичності, ідеології, владні стосунки: автореф. дис. ... д-ра політ. наук : 23.00.02 / Ін-т політ. і етнонаціон. дослідж. ім. І. Ф. Кураса. — К., 2010. — 28 с.
13. Куликова Л. В. Коммуникативный стиль в межкультурной парадигме / Краснояр. гос. пед. ун-т им. В. П. Астафьева. — Красноярск, 2006. — 392 с.
14. Макаров М. Л. Основы теории дискурса. — М.: ИТДГК “Гнозис”, 2003. — 280 с.
15. Ожидрянова В. Г. Англомовний дискурс міжнародних прес-конференцій: структурний, семантичний і прагматичний аспекти: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / Київ. нац. лінгв. ун-т. — К., 2007. — 20 с.
16. Основы научной речи: учеб. пособие для студ. нефилол. высш. учеб. заведений / Н. А. Буре, М. В. Быстрых, С. А. Вишнякова и др.; под. ред. В. В. Химика, Л. Б. Волковой. — СПб.: Филологический факультет СПбГУ; М.: Издательский центр “Академия”, 2003. — 272 с.
17. Рябих Л. М. Лекція як жанр американського академічного дискурсу : автореф. ... канд. філол. наук, спец.: 10.02.04 — германські мови. — Х. : Харківський нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна, 2014. — 18 с.
18. Рябокoнь Г. Л. Дискурсивні особливості інтернет-публікацій дебатів британського парламенту: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.01.08 / Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. — Л., 2005. — 22 с.
19. Скуратовська Т. А. Аргументація в американському судовому дискурсі (на матеріалі справ за участю суду присяжних): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — К., 2002. — 20 с.
20. Фуко М. Археологія знання: пер. с фр. / общ. ред. Бр.Левченко. — К.: Ника-Центр, 1996. — 208 с.
21. Шепітько С. В. Науковий віа академічний дискурс: питання типології // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Сер.: Романо-

- германська філологія. Методика викладання іноземних мов. — 2014. — № 1102, вип. 77. — С. 76–80.
22. Шпенюк И. Е. Научно-академический дискурс как институциональный тип дискурса // Гуманитарные науки. — Известия Гомельского государственного университета имени Ф. Скорины. — 2016. — № 4 (97). — С. 133–137.
 23. Шукало І. М. Англомовний комп'ютерний рекламний дискурс: семантичний та комунікативний аспекти (на матеріалі веб-сайтів британських туристичних компаній): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / Київ. нац. лінгв. ун-т. — К., 2008. — 20 с.
 24. Fairclough N. Language and power. — London; New York: Longman, 1989. — 259 p.

REFERENCES

1. Alikeev R. S. Jazyk nauki v paradigme sovremennoj lingvistiki / R. S. Alikeev — Nal'chik : Jel'fa, 1999. — 317 s. [in Russian].
2. Ananko T.R. Anhlomovnyi korporativnyi dyskurs: avtoref. dys... kand. filol. nauk: 10.02.04 / T. R. Ananko ; Khark. nats. un-t im. V. N. Karazina. — Kh., 2007. — 20 s. [in Ukrainian].
3. Bogdanov V. V. Kommunikativnaja intencija i kommunikativnoe liderstvo / V. V. Bogdanov // Jazyk, diskurs i lichnost'. — Tver': TGU, 1990. — s. 26–31[in Russian].
4. Burmakina N. G. Akademicheskij diskurs v teorii institucional'nyh diskursov [Jelektronnyj resurs] / N. G. Burmakina // Sibirskij federal'nyj universitet, Krasnojarsk — Rezhim dostupa k resursu: <http://study-english.info/article051.php#ixzz4O4I8s99B>[in Russian].
5. Varenko T. K. Osoblyvosti akademichnoho dyskursu v anhliiskii ta ukrainskii movakh (na bazi kontekstu veb-saitiv VNZ Ukrainy ta anhломovnykh krain) / T. K. Varenko // Naukovi zapysky. Seriiia "Filolohichna". — Ostroh : Vydavnytstvo Natsionalnoho universytetu "Ostrozka akademiia". — Vyp. 38. — 2013. — S. 159 —162 [in Ukrainian].
6. Hnizdechko O.M. Avtoryzatsiia naukovocho dyskursu: komunikativno-prahmatychnyj aspekt (na materiali anhломovnykh statei suchasnykh yevropejskykh ta amerykanskyykh linhvivistiv): Avtoref. dys... kand. filol. nauk: 10.02.04 / O. M. Hnizdechko ; Kyiv. nats. linhvist. un-t. — K., 2005. — 20 s. [in Ukrainian].
7. Grushevskaja E. S. Kategorija adresatnosti skvoz' prizmu izmerenij institucional'nogo diskursa / E. S. Grushevskaja — Filologicheskie nauki. Voprosy teorii i praktiki. — Tambov: Gramota, 2017, № 6, Ch. 3. — S. 99 – 102. [in Russian].
8. Karasik V. I. O tipah diskursa / V. I. Karasik // Jazykovaja lichnost': institucional'nyj i personal'nyj diskurs: Sb. nauch. tr. — Volgograd, 2000. — S. 5 – 20. [in Russian].
9. Karasik V. I. Jazykovoju krug: lichnost', koncepty, diskurs / V. I. Karasik — Volgograd: Peremena, 2002. — 477 s. [in Russian].
10. Kibrik A. A. Modus, zhanr i drugie parametry klassifikacii diskursov / A. A. Kibrik // Voprosy jazykoznanija, 2009, № 2. — S. 3–21 [in Russian].
11. Kozhemjakin E. A. Institucional'nye diskursy: programma sravnitel'nyh issledovanij / E. A. Kozhemjakin // Chelovek. Soobshhestvo. Upravlenie. — Krasnodar, 2007. — № 2. — S. 96–106 [in Russian].
12. Kulyk V. M. Dyskurs ukrainskyykh medii: identychnosti, ideolohii, vladni stosunky: avtoref. dys. ... d-ra polit. nauk : 23.00.02 / V. M. Kulyk ; In-t politych. i etnonatsion. doslidzh. im. I. F. Kurasa . — K., 2010. — 28 s. [in Ukrainian].

13. Kulikova L. V. Kommunikativnyj stil' v mezhkul'turnoj paradigme / L. V. Kulikova; Krasnojarsk. gos. ped. un–t im. V. P. Astaf'eva. Monografija. Krasnojarsk, 2006. — 392 s. [in Russian].
14. Makarov M. L. Osnovy teorii diskursa / M. L. Makarov – M.: ITDGG “Gnozis”, 2003. — 280 s. [in Russian].
15. Ozhydrianova V.H. Anhlomovnyi diskurs mizhnarodnykh pres-konferentsii: strukturnyi, semantychnyi i prahmatychnyi aspekty: avtoref. dys... kand. filol. nauk: 10.02.04 / V. H. Ozhydrianova ; Kyiv. nats. linhv. un-t. — K., 2007. — 20 s. [in Ukrainian].
16. Osnovy nauchnoj rechi: Ucheb. posobie dlja stud. nefilol. vyssh. ucheb. zavedenij / N. A. Bure, M. V. Bystryh, S. A. Vishnjakova i dr.; Pod. red. V. V. Himika, L. B. Volkovoj. SPb.: Filologicheskij fakul'tet SPbGU; M.: Izdatel'skij centr “Akademija”, 2003. — 272 s. [in Russian].
17. Riabykh L. M. Lektsiia yak zhanr amerykanskoj akademichnoho diskursu : avtoreferat... kand. filol. nauk, spets.: 10.02.04 — hermanski movy / L. M. Riabykh – K. : Kharkivskyi nats. un-t im. V. N. Karazina, 2014. — 18 s. [in Ukrainian].
18. Riabokon H. L. Dyskursyvni osoblyvosti internet-publikatsii debativ brytanskoho parlamentu: Avtoref. dys... kand. filol. nauk: 10.01.08 / H. L. Riabokon ; Lviv. nats. un-t im. I. Franka. — L., 2005. — 22 s. [in Ukrainian].
19. Skuratovska T.A. Arhumentatsiia v amerykanskomu sudovomu diskursi (na materialii sprav za uchastiu sudu prysiaznykh): Avtoref. dys... kand. filol. nauk: 10.02.04 / T.A. Skuratovska ; Kyiv. nats. un-t im. T.Shevchenka. — K., 2002. — 20 s. [in Ukrainian].
20. Fuko M. Arheologija znanija: Per. s fr. / Obshh. red. Br.Levchenko. — K.: Nika-Centr, 1996. — 208 s. [in Russian].
21. Shepitko S. V. Naukovyi via akademichnyi diskurs: pytannia typolohii / S. V. Shepitko // Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina. Ser. : Romano-hermanska filolohiia. Metodyka vykladannia inozemnykh mov. — 2014. — № 1102, vyp. 77. — S. 76–80. [in Ukrainian].
22. Shpenjuk I. E. Nauchno-akademicheskij diskurs kak institucional'nyj tip diskursa / I. E. Shpenjuk // Gumanitarnye nauki. — Gomel' : Izvestija Gomel'skogo gosudarstvennogo universiteta imeni F. Skoriny. — № 4 (97). — 2016. — S. 133–137 [in Russian].
23. Shukalo I.M. Anhlomovnyi kompiuternyi reklamnyi diskurs: semantychnyi ta komunikatyvnyi aspekty (na materialii veb-saitiv brytanskykh turystychnykh kompanii): avtoref. dys... kand. filol. nauk: 10.02.04 / I.M. Shukalo ; Kyiv. nats. linhv. un-t. — K., 2008. — 20 s. [in Ukrainian].
24. Fairclough N. Language and power / N. Fairclough. — Longman: London and New York, 1989. —259 p. [in English].

Стаття надійшла до редакції 19.01.2018

UDK 81'253

S. P. Gruschko

KREATIVES POTENZIAL DES ÜBERSETZERS IN DER WISSENSCHAFTLICHEN UND TECHNISCHEN SPHÄRE

The article is devoted to the analysis of the science and technical literature translator's potential in the context of combined disciplines "Technical Translation" and "Technical Communication", based on D. Birn's and K. Shubrt's studies. Nowadays it has become obvious that science and technical translation's obstacles are caused not only by different structures and language rules involved in the process and perfection of requirements to the accuracy of translation that is to reflect the information in details but also by the specificity of the translation process itself that is of great importance. The most important role in this process is played by the creative potential of the translator, written translation being of primary importance. Clarity, accuracy and grammar, being principle stylistic goals of the written translation, coincide with the principle stylistic goals of technical translation. "Technical translator" acts as a "technical" writer.

Key words: technical translation, technical communication, science and technical writing, translation process, creative potential.

Стаття присвячена творчому потенціалу перекладача науково-технічної літератури у контексті єдності дисциплін "технічний переклад" і "технічна комунікація" на основі досліджень Д. Бірна і К. Шуберта. Сьогодні очевидно, що основні труднощі науково-технічного перекладу обумовлюються не тільки розходженнями у структурах і правилах функціонування мов, що беруть участь у цьому процесі, зростають вимоги до точності перекладу, який забезпечує передачу інформації у всіх деталях, актуальним стає осмислення і розкриття самого процесу перекладу. Важлива роль у цьому процесі належить творчому потенціалу самого перекладача, у першу чергу, в процесі письмового перекладу. Ясність, грамотність, принципові стилістичні цілі технічного письмового викладу співпадають з принциповими стилістичними цілями технічного перекладу. "Технічний перекладач" виконує функції "технічного письменника".

Ключові слова: технічний переклад, технічна комунікація, науково-технічне письмо, процес перекладу, творчий потенціал.